

MINISTARSTVO MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA

Mogućnosti razvoja brdsko-planinskog turizma u Hrvatskoj

Prezentacija u NP Risnjak, 16.10.2006.

Temeljne značajke planinskih područja RH

- Hrvatska ima oko 10.000 km² planinskog područja, od čega je **5.600 km² iznad 1.000 m nadmorske visine**
- Hrvatska je jedina zemlja na jugoistoku Europe koja nema nijednog vrha višeg od 2.000 m, ali po zanimljivosti planina malo joj je ravnih u svijetu
- Glavni gorski sustav Hrvatske - Dinarsko gorje - poznat je u svijetu kao klasično područje dubokog krasa i odlikuje se **podjednakim bogatstvom površinskog i podzemnog reljefa**
- Za razliku od Alpa, hrvatske planine imaju zaobljene pitome vrhove, što **turističkim posjetiteljima omogućava siguran dolazak na same vrhove planina**.
- Osim Velebita, ostale hrvatske planine ne čine dio planinskog lanca. Najčešće su s morske strane kaskadnog oblika, a s kontinentalne strane ravnomjerno položene što je pogodno za izgradnju skijaških staza.
- Naše planine su pod jakim utjecajem mediteranske klime, a na zimske padaline najviše utječe pojave Genovske ciklone. **Klimatski uvjeti su potpuno zadovoljavajući za boravak i aktivnosti u planinama zimi i ljeti**, pogotovo ako se izgrade potrebni infrastrukturni i smještajni objekti. Veći dio planina nalazi se u drugoj zoni padalina u Europi.
- **U planinskim područjima nalazi se 4 od 8 nacionalnih parkova** (Risnjak, Plitvička jezera, Sjeverni Velebit, Paklenica) i **6 od 10 parkova prirode** (Papuk, Medvednica, Žumberak, Učka, Velebit, Biokovo)

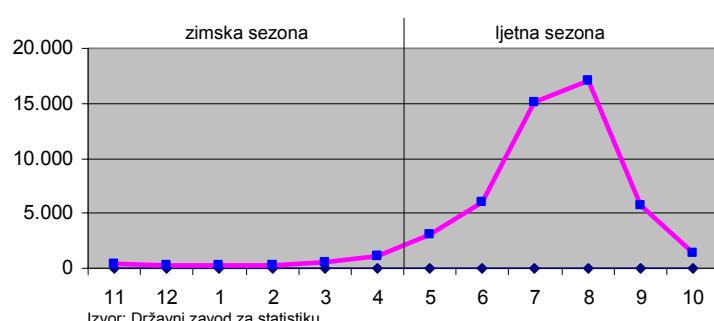

Zakon o brdsko-planinskim područjima

- Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN 12/2002) brdsko-planinska područja definira kao područja čija nadmorska visina, nagib, eksponicija, efektivna plodnost, klimatske i druge prirodne osobitosti predstavljaju **otežane uvjete za život i rad stanovnika**
- Zakonom su utvrđene poticajne mjere za **demografsku obnovu, gospodarski rast i održivi razvitak, te stvaranje preduvjeta za rješavanje socijalnih prilika i podizanje životnog standarda stanovnika u brdsko-planinskim područjima**
- U smislu Zakona, status brdsko-planinskog područja imaju sljedeće jedinice lokalne samouprave:
 - ▶ gradovi: Buzet, Čabar, Delnice, Imotski, Lepoglava, Ogulin, Orahovica, Senj, Sinj, Trilj, Vrbovsko i Vrgorac,
 - ▶ općine: Bistra, Budinščina, Cerovlje, Čavle, Dicmo, Đurmanec, Fužine, Gračišće, Jelenje, Jesenje, Kalnik, Kaptol, Karlobag, Klana, Klis, Lobor, Lokve, Lovreć, Lupoglavlje, Ljubeščica, Matulji, Motovun, Mrkopalj, Muč, Novi Golubovec, Podbablje, Primorski Dolac, Radoboj, Ravna Gora, Skrad, Stubičke Toplice, Šestanovac i Vinodolska općina
- Od 45 brdsko-planinskih jedinica lokalne samouprave, 8 je u **Gorskom kotaru** a 3 u susjednom tzv. **Riječkom prstenu**

Temeljne značajke hrvatskog turizma

Hrvatska - broj noćenja po mjesecima 2005.

- Hrvatski turizam je izrazito **ljetno-sezonalan**
 - ▶ U zimskom periodu (studenji – travanj) ostvaruje se **6%** noćenja, a u ljetnom periodu (svibanj – listopad) **94%** noćenja
- **i s vrlo malim udjelom brdsko-planinskog turizma**
 - ▶ Primjerice, od 10,5 milijuna noćenja u Primorsko-goranskoj županiji u 2005., svega 63 tisuće ili **0,6%** ostvareno je u gradovima i općinama Gorskog kotara

Pregled stanja u zemljama s razvijenim brdsko-planinskim turizmom **Austrija (I)**

Većina zimsko-planinskih centara su sela smještena u dolinama rijeka **na 800 – 1000 m nadmorske visine**, iznad kojih se dižu za oko **1000 m više** planine.

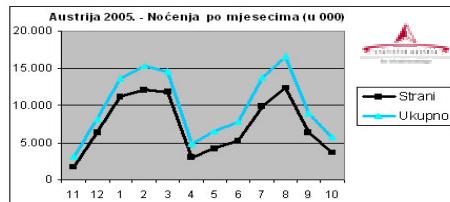
Austrija je razvila uzoran model cjelogodišnjeg brdsko-planinskog turizma, koji se zasniva na sljedećim glavnim obilježjima:

1. Autohtona arhitektura

Unatoč enormnoj ekspanziji u zadnjih 50 godina, austrijski centri i zimi i ljeti izgledaju vrlo privlačno i prirodno, zahvaljujući tome što je gotovo sav razvoj izveden u stilu tradicionalnih alpskih planinskih kuća.

2. Smještajni objekti pretežito obiteljskog tipa

- U smještajnoj ponudi s 52% ukupnog smještajnog kapaciteta prevladavaju **hoteli s wellness sadržajima i obiteljski pansioni s 3+ zvjezdice** u kojima se velika pozornost daje osobnom odnosu prema gostu.
- Omjer prometa je **50%** u zimskoj **50%** ljetnoj sezoni.
- Glavni gosti su Nijemci (43%) i Austrijanci (27%).

Pregled stanja u zemljama s razvijenim zimsko-planinskim turizmom **Austrija (II)**

3. Planinska Infrastruktura

- Većina žičara je suvremenog tipa (kabinske žičare, gondole, sjedežnice) što omogućava kvalitetan vertikalni transport turista u svim uvjetima i zimi i ljeti
- Planinski restorani su prostrani, uredni i dobro opremljeni

4. Zimski sadržaji

- Moderni uređaji za proizvodnju snijega i vozila za uređivanje staza jamče gostima, bez obzira na meteorološke uvjete, kvalitetno skijanje, bordanje i skijaško trčanje najmanje 120 dana godišnje (prosinac – ožujak)
- Austrija je razvila najživljvu apres-ski zabavu na svijetu. Velikom broju turista su apres-ski tulumi čak i veća atrakcija nego samo skijanje i jedan od glavnih razloga vjernosti austrijskim destinacijama.

5. Ljetni sadržaji

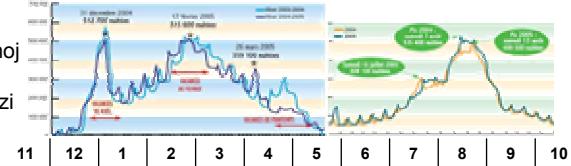
- Izgrađene su brojne staze za turističko planinarenje i šetnju, 130 golf igrališta, wellness sadržaji u smještajnim objektima, toplice, biciklističke staze, centri za jahanje, sadržaji seoskog turizma, ...
- Sedam nacionalnih parkova je važan element turističke ponude. Primjerice, NP Hohe Tauern ljeti ima gotovo 2 milijuna posjetitelja.

Pregled stanja u zemljama s razvijenim brdsko-planinskim turizmom
Francuska – Savojske Alpe (I)

Većina francuskih brdsko-planinskih centara nalazi se u Savojskim Alpama **na visinama od oko 1.800 m ispod vrhova visokih oko 3.200 m**, oko kojih su su izgrađeni **najveći svjetski sustavi žičara** (Les Trois Vallées, Espace Killy, Portes de Soleil, Paradiski, ...). Glavna obilježja:

- 1. Problematična arhitektura**
 - Centri građeni 60-tih i 70-tih godina s ogromnim apartmanskim zgradama danas izgledaju kao ogledni primjer rugla betonizacije u planinskom prostoru (Les Menuires, La Plagne, Flaine, Tignes, Isola 2000, Les Arcs).
 - Francuzi su naučili na greškama povijesti i gotovo sav noviji razvoj je u mnogo privlačnijem stilu tradicionalnih alpskih planinskih kuća.
- 2. Smještajni objekti pretežito apartmanskog tipa**
 - U smještajnoj ponudi prevladavaju sa 70% apartmani i svega 10% hoteli.
 - Apartmani su uglavnom mali i s velikim brojem natisnutih kreveta.
 - Zadnjih godina se situacija počela mijenjati, tako da se u novoj ponudi grade uglavnom veći apartmani i apartmansi objekti s vlastitim bazenom i wellnessom.
 - Omjer prometa je **60%** u zimskoj i **40%** u ljetnoj sezoni.
 - Glavni gosti su Francuzi (65%) i Britanci (15%).

Pregled stanja u zemljama s razvijenim zimsko-planinskim turizmom
Francuska - Savojske Alpe (II)

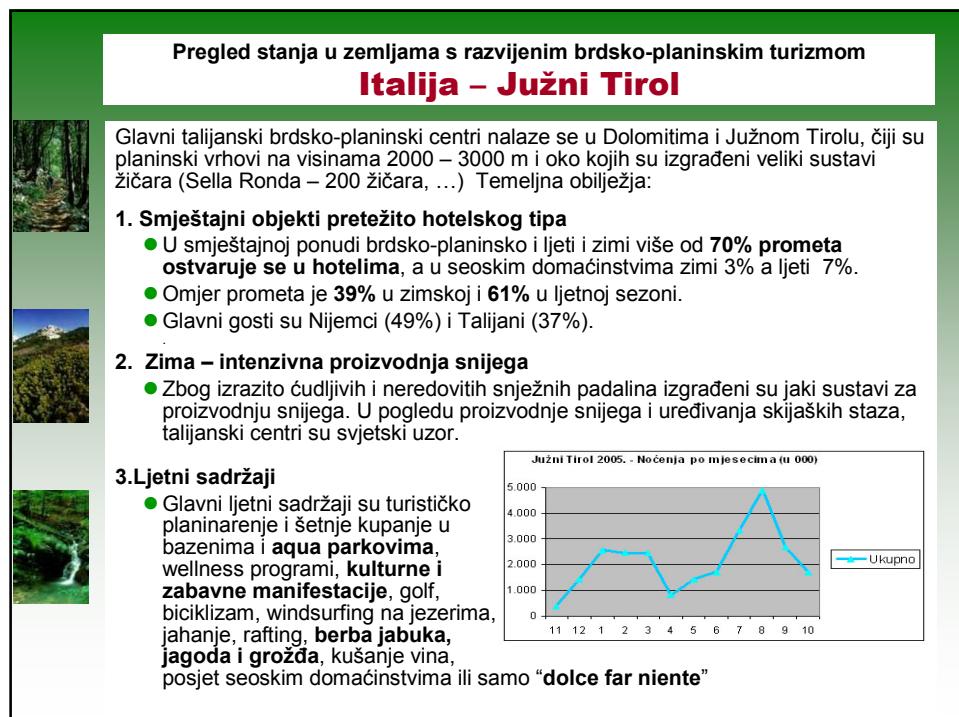
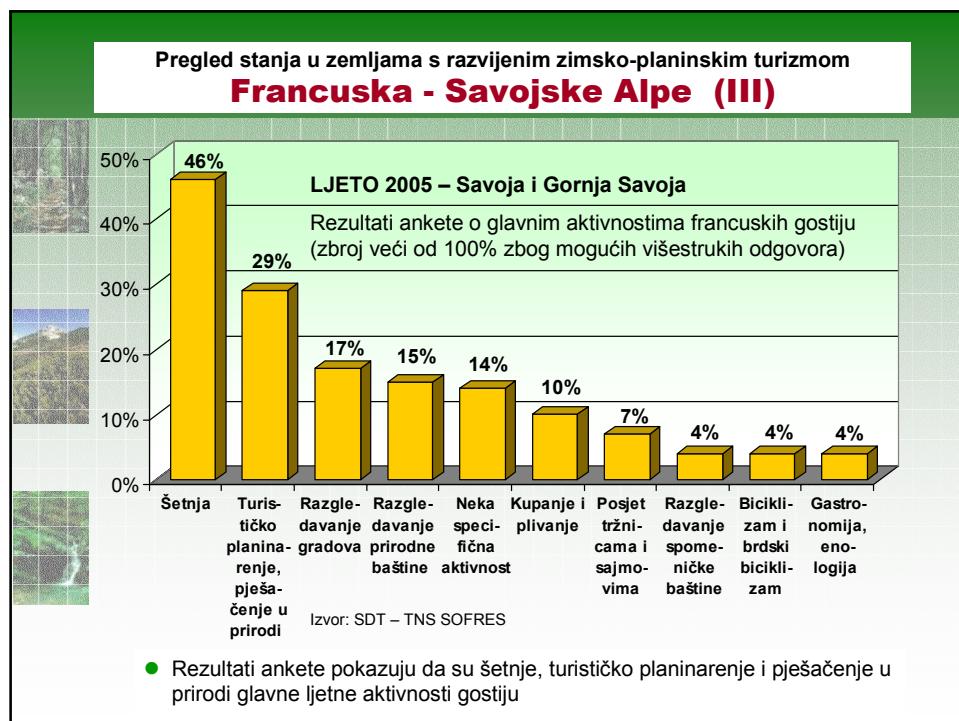
ZIMA 2004/05 – Savoja i Gornja Savoja

Rezultati ankete o glavnim aktivnostima francuskih gostiju (zbroj veći od 100% zbog mogućih višestrukih odgovora)

Aktivnost	Procenat
Alpsko skijanje	58%
Šetnja	31%
Razgledavanje gradova, krpljama muzeja, ...	11%
Hodanje s	10%
Neka specifična aktivnost	7%
Nordijsko skijanje	5%
Snowboard	5%
Druzi zimski športovi	5%
Posjet tržnicama i sajmovima	3%

Izvor: SDT – TNS SOFRES

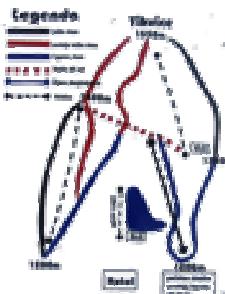
- Rezultati ankete potvrđuju da je alpsko skijanje glavna zimska aktivnost, ali i da su šetnje i razgledavanja glavna aktivnost velikog broja gostiju

Razvoj brdsko-planinskog turizma u našem susjedstvu **BiH - Kupres**

Kratka kronologija

- Sredinom 2001. devastirani SRC Čajuša.u privatizaciji kupili su lokalni privatni poduzetnici i obnovili ga za sezonu 2001/02
- Koncem 2002. godine su otvorili obnovljeni hotel s 260 kreveta
- U proteklih nekoliko godina kupci iz Dalmacije, Zagreba, Slavonije te zapadne Hercegovine pokupovali su gotovo sve nekretnine na Kupresu koje su bile na tržištu
- U starom vikend naselju Čajuša 1 isparcelirano je i prodano 500 vikend kuća, a u novom naselju Čajuša 2 više od 300 parcela, gdje je i sagrađena kompletna infrastruktura. Pored ta dva vikend naselja, regulacijskim planom predviđena je i gradnja naselja Čajuša 3, gdje je dopuštena gradnja samo ekskluzivnih vila i hotela.
- Prije četiri godine cijena kvadrata stambenog prostora bila je oko 150 a današnja cijena je oko 500 €. Lokalne vlasti tvrde da je iskazan interes ulagača iz Hrvatske za gradnju novih hotela, žičara i skijaških staza.

Studije razvoja zimskog i planinskog turizma u RH **(I)**

- Do sada su po narudžbi Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitička izrađene četiri studije razvoja zimskog i planinskog turizma Hrvatske - peta je u izradi - kojima je obuhvaćeno ukupno 25 lokaliteta:
- **Prva studija (2002.)**
 - ▶ Tršće, Mrkopalj, Begovo razdolje, Plitvička jezera, Sjeverni Velebit – Krasno, Južni Velebit - Sv. Brdo, Paklenica, Biokovo
- **Druga studija (2003.)**
 - ▶ Učka, Platak, Snježnik, Sljeme, Snježnica
- **Treća studija (2004.)**
 - ▶ Papuk, Sveta Gera, Bjelolasica, Baške Oštarije
- **Četvrta studija (2005.)**
 - ▶ Bijela kosa – Vrbovsko, Delnice, Dinara – Knin, Vidova gora – Brač
- **Peta studija (2006. – izrada u tijeku)**
 - ▶ Ivančica, Visočica, Mosor, Sv. Ilija – Pelješac
- Od navedenih 25 lokaliteta, osim Sljemena, Bjelolasice i Platka ostali lokaliteti su novi ili su u vrijeme izrade studija bili tek rudimentarno razvijeni

Studije razvoja zimskog i planinskog turizma u RH (II)

- Studije su pokazale da na velikoj većini obrađenih lokaliteta postoje
 - ▶ **izvrsne prirodne i prostorne mogućnosti te klimatske prepostavke** za rad brdsko-planinskih centara i zimi i ljeti
 - ▶ da se u zimskoj sezoni s obzirom na temperature i količine vode postavljanjem sustava za proizvodnju snijega može osigurati kvalitetno **zasnježenje skijaških staza najmanje 100 dana**
- Studije su također pokazale da je za razvoj zimskog i planinskog turizma u RH prije svega kao okosnicu potrebno izgraditi
 - ▶ **cjelogodišnje sustave vertikalnog transporta**, odnosno žičare tipa kabinskih žičara, gondola i brzih sjedežnica s odvojivim hватом
 - ▶ **sustave za proizvodnju snijega** u zimskoj sezoni, jer prirodno zasnježenje ne može osigurati potrebne količine i kvalitetu snijega za zimske športove i rekreaciju
 - ▶ **kvalitetne turističke smještajne objekte** i wellness sadržaje u podnožju centara
 - ▶ **ugostiteljske objekte na ključnim točkama** planina i podnožja na kojima se očekuje najveća frekvencija turista i jednodnevnih posjetitelja
 - ▶ **ekološke sustave**, kako bi se spriječilo onečišćenje brdsko-planinskog prostora

Studije razvoja zimskog i planinskog turizma u RH (III)

- Prvenstveni **cilj studija bio je potaknuti jedinice lokalne uprave** na razvoj zimskog i planinskog turizma koji je sve do nedavno bio gotovo potpuno zanemaren
- Taj **cilj je dobrom dijelom i ostvaren**, jer je na nekim od obrađenih lokaliteta lokalna samouprava pokrenula te sama ili uz pomoć privatnih investitora realizirala nove investicije
 - Mrkopalj – obnovljeno skijalište s vučnicom, izgrađen biatlonski centar
 - Tršće – obnovljeno skijalište s vučnicom
 - Krasno – obnovljeno skijalište s vučnicom
 - Sljeme – obnovljen hotel, ugrađena oprema za proizvodnju snijega
 - Bijela kosa – počela izgradnja novog moderno opremljenog skijaškog centra
 - Papuk – izgrađeno skijalište s vučnicom i noćnom rasvjetom
 - Bjelolasica – osigurana sredstva za opremu za proizvodnju snijega
 - Delnice – obnovljeno skijalište s vučnicom, obnovljena skijaška skakaonica
- Potaknuto studijama, nekoliko županija, gradova i općina krenulo u predinvesticijske studije za izgradnju odnosno obnovu centara zimskog i planinskog turizma na svom području (Sv. Brdo, Dinara, Biokovo, ...)

Zaključak

- Reakcije na studije zimsko-planinskog turizma pokazuju da u Hrvatskoj postoji **velik interes jedinica lokalne samouprave** za razvoj brdsko-planinskog turizma, a primjer Kupresa da se i privatni investitori u Hrvatskoj žele aktivno uključiti u taj razvoj.
- Većina pogodnih lokaliteta u RH nalazi u nerazvijenim brdsko-planinskim područjima gdje jedinice lokalne samouprave **nisu u mogućnosti same financirati** infrastrukturni razvoj modernih planinskih centara
- Stoga je uz aktivno sudjelovanje države nužno uspostaviti **modele javno-privatnog partnerstva** kojim će se utvrditi prostorno-planski parametri razvoja i izgraditi infrastrukturni objekti, a zatim daljnji razvoj prepustiti privatnom poduzetništvu
- Od presudnog je značenja pri planiranju centara predvidjeti infrastrukturne i turističke objekte i sadržaje koji će **osigurati podjednako dobru posjećenost i zimi i ljeti**, jer se samo tako osigurava
 - ▶ ekonomski isplativost za investitore
 - ▶ gospodarski rast i održivi razvitak jedinica lokalne samouprave u brdsko-planinskim područjima i
 - ▶ puna zaposlenost i veći životni standard stanovnika tih područja
- Razvoj nosi u sebi i **opasnost apartmanizacije** brdsko-planinskog prostora, te iziskuje održivo prostorno planiranje stambenih i turističkih zona.
- Svjetska Iskustva pokazuju da je **turistička atraktivnost nacionalnih parkova i parkova prirode** iznimno važan element za uspješan razvoj cjelogodišnjeg turizma u obližnjim brdsko-planinskim centrima.

